

TENTAMEN MEDICUM
INAUGURALE,
DE MENSTRUORUM
PHÆNOMENIS, CAUSIS, ET USU:

QUOD,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
EX AUCTORITATE REVERENDI ADMODUM VIRI,
GEORGII CAMPBELL, S. S. T. P.

ACADEMIÆ ABERDONIÆ MARISHALLANÆ PRÆFECTI,

NECNON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
PRO GRADU DOCTORIS,

Summisque in MEDICINA Honoribus et Privilegiis,
rite et legitime consequendis;

Erûditorum examini subjicit
GULIELMUS LEHRE,

CAROLINENSIS MERIDIONALIS,

Societ. Reg. Edin. Phys. Soc. Hon. et Præses Annuus,

NECNON

Societ. Reg. Med. Edin. Soc.

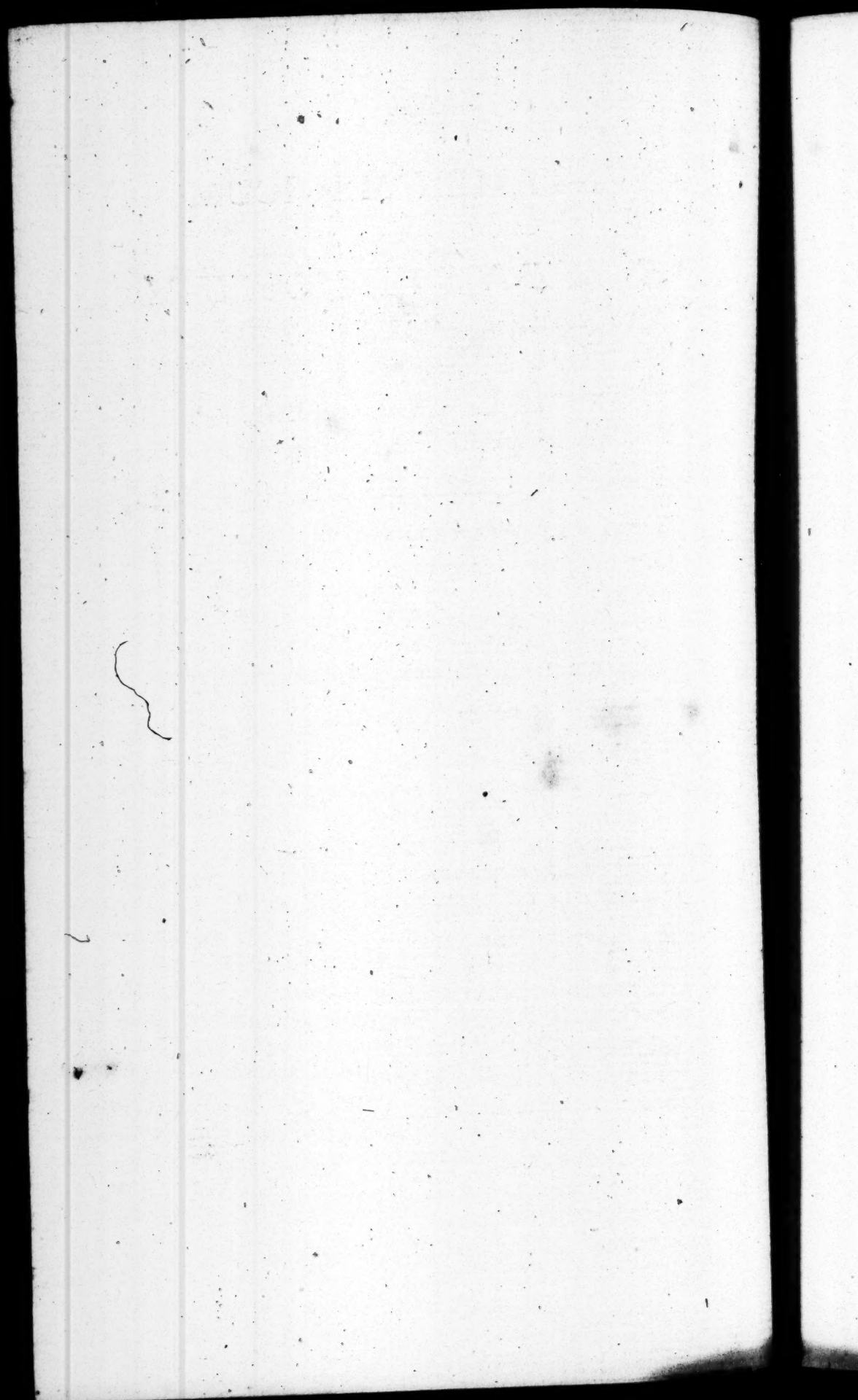
ET

Societ. Americ. Phys. Soc. Edin. Extraor. et P. A.

“ SHE WHO HAS NO FLOWERS CAN BEAR NO FRUIT.”

IN SUA OFFICINA EXCUDEBAT
THOMAS RUDDIMANNUS.

EDINBURGI—1791.

TUCKER HARRIS, M. D.

Societ. Reg. Phys. Edin. Soc. Hon.

Societ. Reg. Med. Edin. Soc.

Societ. Americ. Phys. Edin. Soc. Hon.

Societ. Med. Carolin. Austral. a Secretis ;

Viro

Literis imbuto,

Optimisq[ue] ornato artibus ;

Medicinam

Peritissime auspicatissimeq[ue]

Facitanti ;

Qui,

Me,

Dum studio ad Medicinam,

Eo Præceptore, Adolescentulus incumbbam,

Insigni Humanitate Urbanitateq[ue],

Comitissime profectus est ;

Parvum hoc

Animi Beneficiorum olim acceptorum

Memoris

Testimonium,

Suadente Amicitia et incitante,

Offero

GULIELMUS LEHRE.

C. Minor Esq.
with best wishes from his
Chinese Friend the Author.

M.D.

DAVIDI RAMSAY, CAROLINENSI AUSTRALI,

Societ. Reg. Phys. Edin.

Societ. Reg. Med. Edin.

Societ. Americ. Phys. Edin. Soc. Hon.

Societ. Med. Carolin. Austral. Questori;

Qui

Non solum suæ Civitatis ab initio,

Sed etiam Civitatum AMERICÆ Foedere Confociatarum,

Dum, spreta Regum Dominatione,

Pro Libertate, adversus regios Exercitus,

Complures per Annos,

Auspicato pugnabant,

Res Gestas

Eleganter concinneque scripsit;

Qui,

Et in

Civitatum Confociatarum Legatorum

CONGRESSIONE,

Et in

Comitiis CAROLINÆ AUSTRALIS legiferis

Et suam et sociatas Civitates

Plurimis bonis consilio

Affecit;

Quique

Literis, Scientiis, optimisque privatim Artibus

Insigniter ornatur;

Hocce Opusculum,

Quod,

Quanto eorum, quorum Doctrina et Virtutes

Patriæ hominumque generi

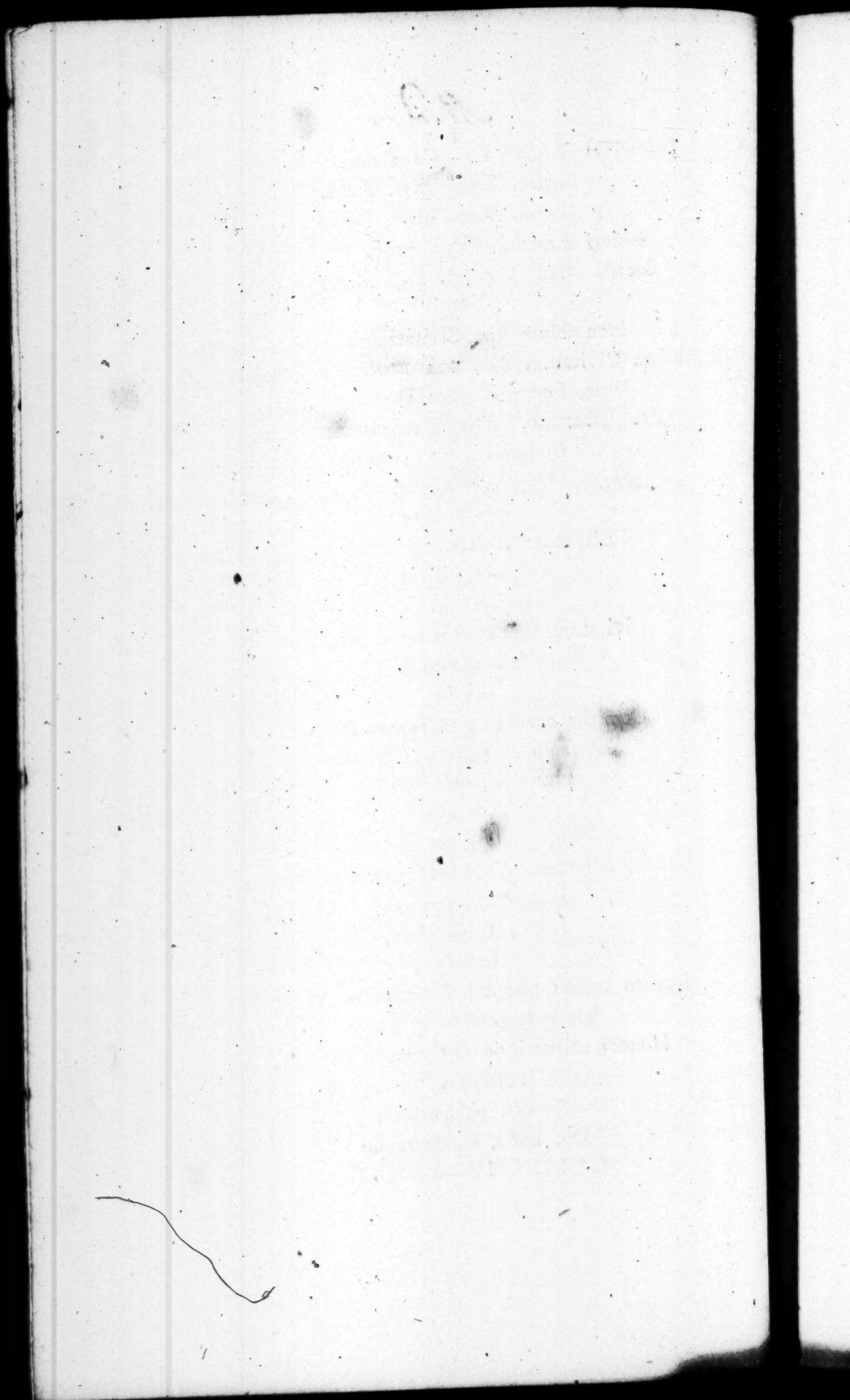
Honori utilitatique sint, amore flagrem,

Testetur;

Summa observantia,

Do, Dico, Consecroque

GULIELMUS LEHRE.

THOMAM HAY

Et

JOANNEM BELL,

Colleg. Reg. Chirurg. Edin. Soc.

Utrosque

Literis et Scientiis

Ornatos ;

Et

Medicinam

Auspiciatissime EDINBURGI

Facientes ;

Quorum,

Dum, Medicinæ studio versatus,

EDINBURGI peregrinabar,

Illo

Fido amico beneficoque

Familiarissime usus sum ;

Hujus

Ex amicitia præceptisque utilissimis

Multum commodi percepi ;

Hoc

Amicitiae haud fucosae observantiaeque,

Atque

Animi utique grati

Testimonio,

Amicus brevi hinc profecturus,

Dono

GULIELMUS LEHRE,

I
na
ali
re
du
cu
eo
ad
tin
spa
fib

DISSERTATIO PHYSIOLOGICA

INAUGURALIS,

DE

MENSTRUORUM PHENOMENIS,

CAUSIS, ET USU.

ITER omnes hodie convenit, arterias uterinas in ejus internam, in morem arteriarum, in aliis corporis cavis, exhalantium, superficiem hiare. Ex ostiis earum patulis Menstrua profunduntur, quæ ad conditionem uteri, ad ovum fecundatum recipiendum, ad conjunctionem cum eo formandam, ad quantitatem sanguinis justam ad idem devehendum idoneam, faciendam et sustinendam plane evidenterque destinantur. Quod spatii menstrui tenacia sunt, nomen MENSTRUA sibi fuerunt adeptæ.

DEFINITIO.

MENSTRUUA sunt sanguinis puri arteriosi e vasis uterinis profusio. Sub pubertatem proveniunt, ex intervallis brevibus et certis redeunt, et, ætate provectiore, cessant. Ordinem eorum morbus interpellat, tempusve, quo solent profundi, mutat. Inter uterum gerendum, puerosve lactandos, non apparent. Fœminæ humanæ sunt propria:

Tempora, quibus menses primum profunduntur, non parum variant constitutio corporea, regio, vitæ consuetudines. Cum sub pubertatem solam appareant, profusio eorum maturior seriorve est, prout fabrica humana, sub auris regionis mitioris tepentibus, citius explicatur, vel incrementum ei frigoribus regionum sub septentrionibus positarum retardatur. Ubi corpus humanum rigidum et robustum est, ibi sero, ex parte, cum dolore proveniunt. Ubi, contra, debile et relaxatum est, mature, copiose, facile profunduntur.

In regionibus zonæ torridæ tam mature, quam anno ætatis octavo, nono, et decimo apparent. Apud plagas circuli Arctici congelatas, in annum vigesimum, vel etiam vigesimum quintum, sæpe differuntur. In hac vero regione temperata, circa annum decimum quartum quintumve plerumque semet in conspectum dare consueverunt.

Cum Menstrua systematis corporei perfectionem indicent, cum ejusdem perfectio fecunditati sit necessaria, cumque Venus præmatura progeniei sit inimicissima, leges plerarumque regionum consuetudinesve, pro natura plagarum, quas tenent, diversarum, quibusnam temporibus fœminæ sint pubiles, statuerunt. In *Persia*, *India*, et *Terra Sinensi*, et in aliis etiam regionibus intra zonam torridam ad eandamve appropinquantibus, connubio stabili conjungi solent mares fœminæque, qui annum ætatis octavum nonumve non adhuc transgressi sunt. Apud *Britannos*, matrimonium illicitum est, nisi fœmina annum ætatis duodecimum, et vir decimum quartum attigerit,

Qui primi regiones Arcticas lustrarunt, et notata memoriæ prodiderunt, ii mulieribus harum regionum gelis perpetuo constrictarum menstrua

omnino deesse affirmarunt; sed auctoritas †, cui summa debeat fides haberi, jamdudum demonstravit, *Laponiæ, Greenlandiæ, Kamtschatkæ* incolas, *Scythas, Samoidas*, et omnem denique familiam *Esquimovianam*, progeniem illam pusillam, quæ in tractus zonæ frigidæ tam immensos diffunditur, huic legi œconomix foemineæ universæ, sine ullo discrimine, parere. Licet menstrua illic fero, exigua quantitate, et in breve temporis spatium tantum profundantur, et ex intervallis admodum longis redeant, et licet multis e foeminis, per tempestatem æstivam solam, proveniant, dum alimenta abundant, et calor nimius aliquando dominatur; apud eas nationes tamen non minus, quam apud incolas regionum temperatiorum, conceptioni et valetudini systematis commodæ necessaria sunt, et quilibet a lege regionis naturali digressus pro morbo habetur, et sterilitatem facit.

Quod discrimen eadem in regione a varietate situs profluit, id non minus insigne est, quam quod a varietate regionis proficiscitur. HALLERUS illustrissimus summum discrimen inter mulieres, quæ provinciam editiorem depresso remve ejusdem regni tenebant, intercedere compertus est.

† Vid. LIN. Flor. Lap. p. 326.

In vallibus calore intenso, per tempestatem æstivam, insignibus, menstrua tam mature, quam anno ætatis nono, provenire; sed in provinciis montaneis ad annum vigesimum quartum usque differri vidit. Et in hac regione, quæ montibus abundat, minus mature, quam in partibus regnorum confociatorum, quæ ad Austrum magis vergunt, profundi solent.

SWIETENIUS eruditissimus memoriae tradidit, menstrua incolis *Hollandiæ*, quam aliis eandem latitudinem tenentibus, copiosius provenire; quod consuetudini, quæ apud eas ubique dominatur, artus inferiores hypocausto calefaciendi tribuendum putat.

In eadem etiam regione multum discriminis recipit sanitas illaesa, et magnam varietatem facit vitæ consuetudo*. Apud *Britannos*, sæpe non

* Præter alia exempla præmaturorum mensium, SMELLEIUS, in vol. ii. pag. 49. unum, a MACSTEADIO citatum, puellulæ annum prope undecimum agentis, cujus menses ubertim effluerunt, et, si quod quidem in dubio est, accurate locutus sit auctor, tribus prope annis, ante id tempus, provenerant. In Collectaneis Medicis sunt exempla sanguinis e vagina infantulæ recens natæ stillantis.

Doctör SIMPSON, SCOTUS ANDREAPOLITANUS, fecit medicinam

ante annum ætatis decimum octavum vigesimumve, et non minus frequenter, ante tempus consuetum, proveniunt menstrua. Lecti molles, cubi- cula calidiora, exercitatio neglectui habita, victusque luxuriosus, fluxum maturum et copiosum; frigus, contra, fames, labor durus continuusque, eundem ferio- rem, parcum et dolentem reddunt.

nam puellulæ septem annos natæ, cujus menses jam ter, usitatis intervallis interjectis, profluxerant. Aliam infantulam memoratam habuit DUNCANUS, quæ tres tantum annos nata, menstruis affecta est; quæque, mirabile dictu, post naturalia intervalla, ad annum ætatis quindecimum usque, menstruali profluvio laboravit. Menses, quartum ætatis annum inter et octavum, profluere novit TULPIUS; anno quinto, SHENKIUS. KERKINGIUS quoque, memorans permiram historiam gravidæ, quæ admodum mente perturbata, menstruis affecta est, quæ, donec annos graviditatis complevisset, usitata post intervalla, redierunt, dicit, infantulam eâ natam, per primos quindecim ætatis dies, in menstruis fuisse, dein ter, naturalibus intervallis intercedentibus, menses provenisse; et, post tertium profluvium, epilepsia mortuam esse. Vid. *Centuriæ Anatomicæ* pag. 168. Plurima exempla mensium præmature profluentium infaustum exitum habuerunt.

Menses adeo præmaturi, morbidi habendi sunt; et, ad *Scorbutum*, *Typhum*, et quasdam *Cachexiæ* species, in quibus inficiantur omnes secretiones, referendi sunt. Omnes enim extra naturam sunt, propterea quod, tali ætate, organa foeminae genitalia ea non sunt, quæ ad cætera munera, quibus inserviunt menses, satis valent.

Haec modo comprehensa varietatem infinitam in omni plaga et regione faciunt. Hujus exemplum in discriminibus, quae duram rusticam inter et loco honestiore natas intercedere videmus, fere immensis habemus. Tam magna tamque frequens est varietas, ut nihil omnino, antequam certiores facti fuerimus, de quantitate, tempore, vel reditu fluxus magis minusve frequente, pro certo possimus affirmare. Tam certo vero ratio victus singularis robur aut debilitatem constitutionis femineae regit, et tam arctus est nexus, qui robur constitutionis inter et debilitatem, menstrua parca inter et profusa, fera inter et matura, interest, ut per conditionem fluxus de valetudine generali judicare, et per valetudinem de quantitate spatiove profluvii conjicere possis.

Tempus, quo menses profundi cessant, aequè fere, ac id quo semet primum ostendunt, comperit habetur. Cum mature proveniunt, mature cessant. Quo serius apparent, eo diutius, pro rata ratione, fluere pergunt. Mulieres, in meridionalibus saltem *Asiae* partibus, anno aetatis suae octavo pubiles sunt, nono decimove matres, vicesimo quinto effaetae, et trigesimo signa senectutis incurvae sibi obrepentis evidentissima gerunt.

In regionibus ad septentriones vergentibus, mulieres annum sexagesimum, vel etiam septuagesimum, agentes saepe pariunt. In *Britannia* vero, menstrua mulieribus annos quadraginta quinque, vel quinquaginta, natis, non amplius profundi solent, et id tempus versus paucissimae conceptum faciunt.

Quae signa mensium eruptionem praecedunt, ea numerosa sunt, et saepe gravia.

Menstrua proventura esse multa testantur. Notae pubertatis in toto corpore semet ostendunt. Vox puellae a priore diversa evadit. Mores subitanam mutationem subeunt. Mammæ extumescunt, et pili in pube oriuntur. Mox eruptione praecedunt omnes notae cursus humorum adausculi organa genitalia versus facti, ut nympharum, labiorum, clitoridis tumor, calor, rubor et pruritus. Systema universum, quasi per consensum, affici, et oppressione generali laborare videtur; namque nisum huiusce profluvii comitantur, languor, lassitudo, capitis dolor, sensus oppressionis, nausea, ponderis perceptio, dolor circa lumbos et uteri regionem obtusus. Oculus hebes, et infra orbitam color caeruleus apparet. Areola mam-

mae colorem profundiorē sibi affumit. Menstrua in multis foeminis tumore mammarum et secretionē lactis parca exiguaeque constanter stantur.

Haec signa plerumque excipit proluvium. Hoc quidem illa levantur. Sed non raro iterum iterumque redeunt, et compluria conamina ante fiunt, quam systema semet exonerare potest. Hoc vero tantum incidit, cum menstrua in primam vicem proveniunt, et priusquam firme stabiliuntur. Complures menses, immo anni, nonnunquam ante elabuntur, quam firmata et constantia evadunt. Nonnulli menses aliquando transeunt, priusquam sanguis iterum effluit; namque systema profusionem sanguinis tam copiosam, quam menstrua praebent, nondum exigit, nec quidem tolerare potest.

Signa subsequitur sanguinis profusio. Quantum illa spectat, gradatim levantur, prout effusio increfcit, et ex toto ante decedunt, quam cessat. Quae levatio affertur, ea quantitati effusae, pro rata ratione, respondet. Oculus splendorem, malae colorem sanum et naturalem recuperant. Antequam profusio ad finem perducitur, levatio plerumque perfecta est, et signa antecedentia, in

unamquamque vicem futuram, minus minusque sentiuntur. Nonnullae vero ex parte tantum levantur, et menstrua illis semper proveniunt laboriosa.

Profusio tria in studia, *initium, acmen, diminutionem*, apte divisa est. Ab evacuatione feri tenuis incipit. Hoc sanguine magis magisque tingitur, et, sub acmen, sanguis purus effunditur. Cum decrescit, quod effluit, id sero rursus diluitur, quod magis magisque purum et coloris expers evadit, et gradatim profundi cessat.

Cum vasa fluxui menstruorum a natura destinata dilatari incipiunt, serum; cum plene dilatantur, purus sanguis; cum rursus contrahuntur, serum solum effunditur. Per infantiam, cum vasa nondum dilatantur, et per senium, cum diu rigideque contracta fuerunt, serum purum profundunt. Et vasa, cum menstrua primum proveniunt, et in aliquot vices postea, tam difficile, ut serum sanguine non tinctum fluxum constituat, aperiuntur. In quibusdam mulieribus, quibus menstrua facile pleneque fluunt, nihil feri sanguinem praecedit. Profusio sanguinis est subita, copiosa, pura.

Quod spatium singulæ menstruorum profusiones in eadem foemina habent, id fere constans et idem est. In aliis, pro constitutione corporea naturali, longe aliud est. Id, ut supra fuit comprehensum, variat omnis regionis rationisque victus diversitas. In regionibus frigidioribus modicum, in calidioribus diuturnius, in *Britannia* raro triduo minus est, et vix unquam sex dies excedit. Ab hac norma vero non parum, sanitate tuta et illaesa, deflecti potest. In dies decem aliquando produci-
tur, et alias duobus circumscribitur.

Sive copiose, five parce menstrua profundantur, in omnibus plagis, et in omni statu, ex intervallo mensis lunaris constanter repetunt. Hoc vero aliquantum varietatis recipit; namque aliis mulieribus, viginti septem vel octo diebus, aliis tantum, spatio quinque hebdomadarum finito, redeunt. Nonnunquam, ut vir clarus ASTRUCIUS memorie prodit, bis spatio mensis lunaris redeunt. Cæterum exempla hoc genus perquam rara sunt, et haud dubie pro morbo habenda. Minus frequenter vero a regula communi, reditu, quam quantitate spatiove, deflecti solet. Quantum incolas regionum Arcticarum spectat, unam exceptionem supra commemorandam curavi. Exceptiones hoc genus

verò, cum varietates hujusmodi a naturae consilio plane sint alienae, rarac esse reperiuntur.

Menstrua, dum uterum gerunt puerosque lactant mulieres, cessare solent. Res vero minime semper ita sese habet. Namque quibusdam feminis, per primos graviditatis menses, et multis, dum pueros lactant, menstrua profundi pergunt. Tempus, quo menses ex toto cessant, non tam accurate, quam id quo primum proveniunt, definitur. In hac regione, annum quadragesimum quintum inter et quinquagesimum, plerumque desinunt provenire. Si vero sub primam profusionem abnormes fuerunt, constantiae, hoc tempore, minus etiamnum tenaces sunt. In complures menses aliquando, quasi ex toto cessassent, decedunt, postea vero majore violentia redeunt, et cursum solitum in aliquantum temporis tenent. Circa annum aetatis quadragesimum abnormes evadunt, et, in annos complures, inter absolutam cessationem et omnem profluvii parturientium gravitatem vacillare videntur.

Quaenam sanguinis quantitas per singulas menstruorum profusiones evacuetur, non facile, cum eam metiri nequeamus, detegi potest. Per con-

jecturas tamen ad veritatem prope accedere possumus; vel eam ex toto attingere valebimus, si in rationem, qua VALLAS JOHNSONIUS in quantitate fluxus lochiorum, qui partum subsequitur, comperienda usus est, procedemus. Pannum linteum ponderatum ostio externo admovit, et id, altero in locum ejus substituto, iterum ponderavit. Quod discrimen pondus prius inter et praesens intercedebat, id quantitatem effusam ostendebat. Huic autem rationi per fluxum insistendo, quantum sanguinis effundatur, satis accurate comperiemus.

Quae quantitas effluit, ea admodum variat. A constitutione corporea, a valetudinis statu, a victus ratione pendet. Quae corpus relaxant, ea auctui ejus favere videntur. Quantitatem, quae singulis vicibus profundatur, duas heminas, vel viginti quatuor uncias, adaequare existimat HIPPOCRATES. Caeterum vel in supputando, heminam libram unam continere, erravimus; vel mulieribus *Gracis*, ob constitutionem naturalem regionemve, quam tenebant, calidiorem, menstrua admodum copiose fuerunt profusa. Quae in hac regione quantitas profunditur; ea, cum maxima est, uncias

novem decemve non superat, et sex raro excedit, *Londini* et *Viennæ* plerumque quatuor tantum exaequat. FRIENDIUS celeberrimus, auctoritate magni medicinae patris deceptus, viginti quatuor uncias pro quantitate in *Britannia* effusa habet. Quod vero HIPPOCRATES protulit, id nullum huic errori locum relinquere debuit. Profusio sanguinis enim magna *Græciæ Italiaeque* propria est, et mulieres *Scythicae* †, ut ille confitetur, parum sanguinis amittunt.

Plagae calidae victusque luxuriosus majorem effectum in quantitatem effusam, quam in tempus primae profusionis, spatium fluxus reditumve ejus frequentem, edunt. Namque in omnibus plagis calidioribus, praesertim in *Asiaticis*, ubi fertilitas soli incolas semet inertiae corporisque voluptatibus dedere patitur, menstrua non tantum facile et frequenter, sed interdum adeo copiose, ut animi deliquium et mortem subitanam inferant, profunduntur.

† Apud antiquos Geographiæ ignaros, SCYTHIA certos nullos fines habebat; sed, per regiones immensas, et fere interminatas, in Septentrionalibus et EUROPAE et ASIAE partibus sitas, longe lateque patebat.

Quantitas in regionibus frigidis multum imminuitur, unciiis duabus non minor, quatuor non major. Si normam generalem instituamus, et uncias octodecim in *Græcia* effluere concedamus, quantitatem, prout septentriones versus progredimur, gradatim decrescere, donec ad duas uncias in *Laponia* redigatur, reperiemus. Quod sanguinis in regionibus temperatioribus effunditur, id majus minusve erit, prout ad Equatorem vel ad Polum appropinquant.

Qualis sanguinis menstrui natura sit, acriter fuit certatum. Quin vero purus et naturalis sit, ambigi nequit; si nobiscum reputamus, sanguinem purum minimeque contaminatum, vel vasorum ruptura vel arte evacuatum, defectum mensium pensare valere; si consilium, cui hic sanguis, graviditate substante, inserviat, attenti consideramus; officio nempe, quod quidem summi momenti est, foetum in utero nutriendi fungi, quod vasa, ad partes sanguinis impuras parumque necessarias expellendas tantum accommodata, minime possent praestare.

Dum de natura hujusce fluxus differitur, opiniones omnium ordinum omniumque seculorum et

eruditorum et vulgi ridiculas referre haud dubie conveniet. Tam ab omni ratione alienae, etiam hodie, sunt opiniones vulgares, ut multi eorum serio credant, sanguinem menstruum maritum occidere, et furculos plantarum perdere posse; quod est, dotes ei, veneno serpentis crepitaculum in cauda gerentis perniciosiores, referre. Tantos effectus in corpora fere inanimata edere putatur vapor mulieris, dum menstrua ei proveniunt. HALLERUS illustris memoriae tradit, multos hortulanos, ne uxores et filiae, mensibus profluentibus, ad plantas recens confitas accedant, cavere. Et vulgus *Italicum* sibi in animum induxit, spiritum mulieris, dum menstrua profunduntur, bombycibus afflatum, his infectis exitio certissimo fore†.

Eruditos aequae, ac vulgus, accusavi, et ratio non deesse videtur, cur credatur, notiones huiusmodi ab illis ad hos profluxisse, cum observatio sit adeo subtilis, ut captum vulgi superare videatur, et res, quibus philosophi soli sunt intenti, plane spectet.

AGRICOLA, si infecta perdenda sunt, ut mulier, mensibus semet fundentibus, hortum agrumve

† Vid. SMOLLET's Travels.

circumambulet, praecipit. Quinetiam PLINIUS asserit, nihil, in tota rerum natura, fluxu foemineo tetrius esse, quod multis argumentis ridiculis suffulcire conatur. Opiniones hujusmodi ridiculae nondum apud eruditos extinctae sunt.

LA MOTTE, quanquam se omnes hujusmodi nationes despectui habere profitetur, magis etiamnum apud hodiernos, quam AGRICOLA et PLINIUS apud antiquos, ridiculus esse videtur. Ab illis hoc tantum differt, quod non fluxum omnium mulierum, sed earum tantum, quibus capilli sunt rubri, nocivum esse ponit. Fabulam de quadam ancilla sua rufa narrat, quae magnam vini albi quantitatem, quae postea nulli rei utilis fuit, sed in acetum conversa est, ei vitiavit, et, alio tempore, dimidium suis, quod ab illa salitum, putridum evasit, ei perdidit. Ad extremum, hanc cautelam sapientem tradens, multas mulierum, quanquam pleraeque sunt innocuae, timendas esse concludit. Fidem omnibus his fabulis detrahit improbabilitas. Si limitibus probabilitatis non egressae fuissent, de veritate earum, nisi a medicis, nunquam fuisset dubitatum.

Sanguis menstruus, uti videtur, pro insalubri et venenato, ob leges et instituta compluria nationibus Orientalibus propria, primum haberi coepit.

Judæi fons hujus erroris praecipuus esse videntur. Munditiae admodum deditis, et ad omnes consuetudines et instituta in caeremonias religiosas convertenda pronis purificationes, ut partem religionis, injunxit suus legislator. Post munia vitae maxime communia et necessaria peracta, ad hasce decurrere cogeantur. Igitur hasce, menstruis profusis, admodum necessarias esse, credidisse minime mirandum est. Lex *Judaica* mulierem, mensibus fluentibus, pro impura habuit, et si quis etiam lectum ejus tetigit, ad vesperum usque immundus erat. Mulier ipsa in septem dies impura mansit. Cum semet lavatione purificasset, ei templum cum oblationibus praescriptis adire licebat. Vir, qui mulieris, dum menstrua proveniebant, notitiam habuerat, in septem dies impurus mansit, et vestimenta carnemque lavando purificatus est. Quae mulier pepererat, ea in triginta dies foeda manebat.

Hoc, quod vir hoc modo nihil contagii, quod in castra posset diffundi, accipere potuit, et lex,

quae virum, poculo, quo mulier utebatur, scam-
nove, cui insideret, tacto, vestes et carnem lavare
cogebat, institutum ex toto religiosum esse, non
consilium politicum ad morbos praecavendos ac-
comodatum, ostendunt.

Ita notio, menstrua ad systema ab aliqua mate-
ria morbida liberandum esse necessaria, a legibus
harum nationum Orientalium et consuetudinibus
potuit oriri. Alter forsitan hujus opinionis fons
est, nempe effectus sanguinem menstruum stag-
nare permittendi, in quibus nos harum consuetu-
dinum originem videre probabile est.

Sanguis menstruus, e vasis uterinis effusus, in
cavis uteri vel vaginae aliquandiu saepe manet,
ubi stagnans aerive objectus colorem magis fus-
cum et majorem spissitudinem sibi aliquando ac-
quirit: Haec species autem nigra, quam prae se
fert, notionem, eum morbidum esse, suggerere
potuit.

Hic sanguis in cavis uteri et vaginae collectus,
et ibi per rugas posterioris detentus, stagnando et
putredine, praesertim in regionibus calidioribus, ubi
multae aliae putredinis causae hisce adjiciuntur,

admodum acris evadere periclitatur. Mulier ita semet habens, si virum se inire patitur, eum vitio gonorrhœam multum reddente afficiet. Inflammatio vero simplex erit, a stimulo sanguinis acris proficiscens, et brevi sponte decedet. Quanquam infortunia hoc genus hisce consuetudinibus nationum orientalium ortum praebere potuerunt; meo iudicio tamen minime probant, menses ullas dotes nocivas habere. Namque acrimonia a sanguine menstruo aliena est, et stagnatione et calore solis acquiritur. Si auctoritate venerabili rem adeo evidentem amplius firmare vellemus, facile notari posset, HIPPOCRATEM sanguinem menstruum pro puro habuisse, et eum cum eo, qui e victima mactata profluit, constanter comparavisse.

In hac, et in omni alia *Europæ* regione quae aliquid cultus et humanitatis sibi adepta est, nemo aliquid nocivum sanguini menstruo inesse suspicatur. Mulieribus, dum menstrua proveniunt, quae olim multis ridiculis, absurdis parumque necessariis prohibitionibus subiciebantur, circulos frequentare, omnibus vitae muniis fungi, omnibusque ejus voluptatibus libere frui hodie licet.

DE MENSTRUIS.

De fonte hujusce sanguinis profusionis plurimum fuit dubitatum. In eum inquirere, forsitan utile esse in usu pratico reperietur.

CAPUT II.

DE CAUSIS.

TAM manifeste verum est, ut nullius illustrationis possit indigere, mortales oblectationem saepe; doctrinam vero rarissime ab investigationibus theoreticis percipere consuevisse. Et, quantum ad auctores attinet, qui causam menstruorum proximam, vel structuram uteri intimam compendiendi onus sibi susceperunt, res ita ex toto sese habet.

Luna æstus marinos facit, incrementum plantarum accelerat, et in corpus humanum, ut in epilepsia, mania, febribus, &c. vim potentissimam exercet. Quinetiam in causa menstruorum, quae idem spatium, quod lunæ, habent, esse existimaba-

tur. Hæc hypothesis vero absurda fundamento perquam infirmo videtur inniti. Namque, cum potentia lunae in animalia universa dominetur, menstrua non foemina humana circumscribi, sed foeminis ordinum inferiorum communia esse debent. Si luna menstrua faceret, haec non repente sub pubertatem semet ostenderent, nec, vita provectiore, cessarent. Decursum eorum phases lunae diversae regerent, et omnibus urbis magnae mulieribus, omnibus nosocomii ægrotis, omnibus monasterii, sororibus, omnibus foeminis eandem plagam, praesertim eandem domum, tenentibus menstrua profunderentur eodem die, et ex eodem intervallo redirent. Denique omnes mulieres, sub idem mensis tempus, pregnantibus evaderent.

Hoc est exemplum enthusiasmi hypotheseos perquam illustre et conspicuum. Res verae ei contrariae tam multae tamque clarae sunt, ut admiratione non affici non possimus, opinionem inveteravisse, et etiamnum magis defensores tam eruditum tamque magnum, quam illustris MEADIUS est, nostro seculo offendisse.

Secta medicorum chemicorum fermentationem pro causa mensium habuerunt, nec naturam ejus

statuentes, nec sedem ejus indicantes. Mechanicorum, contra, secta menstrua situi uterino dependenti tribuunt; quanquam lecto in multos annos affixis aequae libere aequaeque copiose proveniunt, ac cum valetudine commoda et positura erecta fruebantur.

Quinetiam plenitudo universa, quae inter fluxum menstruorum priorem finitum et proximum inchoatum prognerari ponitur, menstrua facere fuit existimata. Haec congestio vero sanguinea aut plenitudo a perspiratione mulieris parciore, a solidis ejus laxis et debilibus, a vita ignava et sedentaria, a subita systematis explicatione, et ab incremento circa tempus, quo menstrua primum proveniunt, ex toto absoluto oriri putatur. Hanc accumulationem et plenitudinem revera subesse plene probare putantur sequentia, quod menses primam in vicem difficile profunduntur, et quod sensus oppressionis et ponderis omnem eorum suppressionem futuram comitatur. Et SANCTORIUS se comperrisse simulavit, pondus corporis, singulis mensibus finitis, augeri, et duas sanguinis libras accumulari.

Quantum vero judicare possum, hæ conclusio-

nes non melius, quam doctrina potestatis lunaris, sustinentur ; in plagis enim frigidioribus, ubi perspiratio minor est, fluxus parvus, et in calidioribus, ubi perspiratio liberalis, fluxus frequens et copiosus. Mulieribus, quibus vita actiuosa est, menstrua libere pleneque profunduntur. Fœminae regiones frigidiores tenentes plenum incrementum, antequam menstrua semet ostenderunt, attigerunt. Quae regiones calidiores incolunt, eæ, contra, multos in annos, postquam menstrua primum apparuerunt, et dum ex intervallis debitis proveniebant, magnitudine incrementum peragunt. In regionibus etiam moderatis, menses foeminis prius profunduntur, quam systema acmen suum attingit. Quanquam dolor sensusque ponderis lumborum suppressos menses subsequitur, in paucos dies tantum manent. Per totum menstruorum intervallum absunt, et, quanquam cum nisu menstrua profundendi redeunt, nulla profusione facta, decedunt.

Inventum, quod SANCTORIUS sibi assumit, conjecturæ folius progenies esse videtur. Nonnullis e suis conclusionibus omnino adversatur, et multis ex aphorismis KEILIANIS ex toto con-

trarium est. Namque corpus humanum perpetuo variat, intra pauculas horas, sine evidente causa, modo ponderosius, modo levius.

Si vero plenitudinem, in momentum, probari concedas, hoc, quod subsequitur, doctrinam totam convellere et subruere videtur. Si mane diei, quo menses sunt proventuri, poculum amplius sanguinis venis detrahas, menses nihilominus profundentur, licet, sanguinis missione, plenitudo tollatur, et systema infra quantitatem sanguinis solitam redigatur.

Plenitudo autem uteri topica est doctrina magis hodierna, quæque plures fautores habet. Huic functioni singulari structuram singularem accommodari multi putarunt. Et, structura uteri investigatu difficili, dubitationes anatomici oculique errores vi imaginandi sola suppleta, correctæ, et sibi invicem accommodata fuerunt. Cum unum verum hoc modo perverti videmus, de omni futuro invento dubitare periclitamur, et sæpe non sine magno dolore, videmus, doctrinam prius concipi resque veras præcedere, et has non, uti debent, ad illam detegendam conferre.

Animus non nobis inclinatur, ut affirmemus, ASTRUCIUM, SIMPSONIUM, aliosque generi humano imponere voluisse. Quo vero sensa nostra libere aperiamus, si doctrinam non ante conceperant, res veras consiliis votisque suis tam accommodatas nunquam offendissent, nec talia in re anatomica, qualia nulli anatomici futuri firmare potuerunt, detexissent.

ASTRUCIUS in superficie uteri interna venas amplas, appendices venosas glandulasque lactíferas reperit, vel potius se reperisse putavit. Hae turgescunt ea, quæ illis continebantur, evacuantur. Namque glandulæ suo liquore distensæ venas contiguas compresserunt, et appendices venosæ apertæ sanguinem menstruum profuderunt. SIMPSONIUS sinus amplos, cum vasis uteri sanguiferis communicantes, et in superficie ejus interna hiantes, reperit, qui primum sub pubertatem dilatantur, et, singulis mensibus, alternatim dilatantur, et exinaniebantur. Viri clari MAURICEVIUS, LITTERIUS, SPIGELIUS, MORGANIUS, et WINSLOIUS superficiem uteri internam ostiis vasorum minutissimorum obtectam, vel finibus ejus arteriarum pendulis, adeo ut villum panni serici, qui *Anglice velvet* appellatur, reddiderit, fim-

briatam offenderunt. Denique vir clarus CLIFTONIUS WINTRINGHAMIUS compertus est, venas juvenum magis, senum minus resistere, venas obistentes plenitudinem systematis arteriosi universam creare; arterias, vita progrediente, plus virium sibi comparare, dum venae magis laxae evadunt, et plenitudinem venosam gradatim progenerare; laxitatem arteriarum in pelve foemina insigniter magnam esse, et venas reditui sanguinis arteriosi facili adversantes, ramos earum patulos et exhalantes, qui menstrua profundunt, dilatare.

Venosae appendices glandulaeque lacteae ASTRUCII ad doctrinam propriam sustinendam nimis manifeste accommodantur. Quanquam appendices digiti apicem magnitudine adaequare, et glandulas illis, pro rata ratione, respondere tradit; nullus tamen anatomicus ex ejus tempore, ullo in exemplo ullove in cadavere, easdem offendit. Quantum ad SIMPSONIUM attinet, systema uteri, quod in vulgus edidit, in museo haud dubie composuit. Nihil proprium in medium profert, et auctores anatomicos tantum citat. Igitur theoria memoriaeque prodita et horum et illius forma quam maxime dubitabili nobis afferuntur.

Vires arteriarum uteri et venarum inter sese comparatae, iterum ad plenitudinem uteri arteriosam probandam manifeste et evidenter accommodabantur. Robur autem vasorum rite et accurate comparare, me iudice, in primis difficile est. Iisdem hallucinationibus, quibus ASTRUCIUS, SIMPSONIUS et alii, patemus, et experientia errorum priorum inducti omne ausum simile suspicere, et tales observationes pro veris caute recipere debemus.

Fines arteriarum pendulas in cavum uterinum hiare, testimonia anatomicorum, qui omnibus seculis floruerunt, celeberrimorum conjuncta testantur. Haec autem structura singularis non ab auctore theoretico fuit observata, qui ea pro novi systematis fundamento utebatur; sed nobis, ut simplex veritas, oblata summum assensum jure optimo sibi vindicat. Res unica vera est, quae structuram uteri spectat, de qua ut dubitemus non aliqua gravis est ratio.

His autem opinionibus, modo comprehensis, non multum praestare videtur hodierna menstruorum doctrina. Cum sanguinem, qui singulis mensibus soleat profundi, non plene cogi sit com-

pertum ; hinc fuit deductum, eum non purum esse, sed liquorem tantum secretum. Unam vero secretionem, quae ex intervallis statis redit, mihi ostende, et menses ejusdem naturae participes esse concedam. Urina certis temporibus redditur, sed perpetuo fecernitur. Bilis semper fluit, quanquam nonnunquam magis abundat. Fluxus salivae excitari potest, sed omni tempore necessarius est. Inter lachrymandum flumina lachrymarum fundimus ; sed omni tempore lachrymae super oculum labuntur, eum humidum clarumque conservantes. Nulla secretio statis temporibus peragitur, nec peragi potest ; namque dum organum vel glandula existit, et dum sanguis ei sufficitur, functiones ejus feriri nequeunt, et secretio pergat necesse est. Cum circuitus sanguinis subdit, cum sanguis, materia secretionis, non amplius ad partem mittitur, tunc solum secretio cessat. Menses secretionem esse probare conari nihil aliud est, quam veritatem longius remove, et quaestionem obscuritate majore involvere, quoniam glandula certis temporibus fecernens difficiliter concipitur, quam eruptio periodica sanguinis, quae quotidie casu morbove etiam in sexu masculino, incidere consuevit.

Huc usque harum doctrinarum infirmitatem notare operæ pretium esse duxi, et admirationem nequeo celare, causam originemve menstruorum adhuc investigatione dignam esse censi. In momentum temporis ponamus ex toto probari, menstrua a vi lunari pendere, a fermento, ab uteri positura, a plenitudine universa, a plenitudine arteriarum uteri, vel a plenitudine venarum ejusdem oriri, vel denique veram secretionem esse, quæ conclusio inde sequetur, quæ in usu practico utilis esse potest? Cum igitur eruditi laboraverint, et vota non attigerint, successus prosperos hac in re sperare non licet. Si futura præteritis metiri possimus, causa menstruorum nunquam reperietur; nec ad ullam conclusionem utilem ducet, quæ unquam medicinam facientibus proderit.

CAPUT III.

DE USIBUS MENSTRUORUM.

CONSILIUM autem menstruorum praecipuum est vasa uteri actiuosa, plena, et ad conjunctionem cum ovo formandam, et ad sanguinem alimento foetus et explicationi necessarium devehendum apta servare.

Alia quidem consilia, minora, esse possunt; sed hoc princeps et primarium esse testantur omnia, quae initium, reditum vel cessationem huiusce fluxus, ejusdem cum valetudine commoda conjunctionem, graviditatem lactatumve puerorum comitantur.

I. Mulier nunquam ante conceptionem facit, quam menstrua provenerunt, vel postquam fluere cessarunt. Ita ratio naturae humanae sapienter comparata est; namque nulla mulier prius gravida fieri potest, quam aetatem maturam attigit, aut senectute appropinquante. Etenim, per pueritiam

vel ætatem provectiorem, fœtum nutrire nequit
systema.

2. Coitus protinus ante menstrua raro fœcundus est, et graviditas aut conceptio reditionis fluxus menstruæ haud dubie verum consilium est. Si diutius abesset, vel frequentius rediret, minus, quam nunc sunt, fœcundæ forent fœminæ. Si tempus reditus produceretur, intervallum sterilitatis incideret. Si idem diminueretur, ovum sæpe ablueretur. Natura vero sapiens ita generis humani conditioni prospiciendum curavit, ut mulieres, saltem valetudine commoda fruenter, fere semper concipere possint.

3. Venus protinus ante fluxum raro fœcunda est, et spatium complurium hebdomadarum ad adhæSIONem ovi confirmandam est necessarium. Si menstrua, in qualibet regione, ex intervallis brevioribus repeterent, ovum sæpe amitteretur, disjungeretur, ablueretur. Igitur regionis temperies quantitatem profluvii diminuit aut auget, quæ tempus absentia ejus nec brevius, nec longius unquam reddit. Intervallum, ex quo redit, æque subter lineam, ac in plagis frigidioribus, menstruum est. Aliis fœminis viginti quinque diebus,

aliis triginta, aliis quadraginta rursus, menstrua profunduntur. Hae vero proprietates mulierum certarum sunt, et non a diversitate regionis pendent, sed plagis Septentrionalibus et Australibus communes sunt. Quodocunque vero a spatio reditus menstruo longe deflectitur, sterilitate laborant mulieres.

4. Quae mulieres menorrhagia, amenorrhoea vel fluore albo conflictantur, eae saepe infœcundae sunt. Et haec mensium conditio abnormis fere unica est causa sterilitatis, quam ars Hippocratica assequi potest. Namque tubae obstructae, ovaria imperfecta, et morbi partium internarum varii nec detegi possunt, nec detecti curationem recipiunt. Sterilitas in nonaginta novem e centum exemplis a mensibus abnormibus proficiscitur, et potestati medicinae saepe cedit.

5. Mulieres, quibus haemorrhagia vicaria in locum mensium verorum substituitur, infœcundae sunt, licet fluxum menstruum regularem habeant, et quantitatem sanguinis debitam praeparent. Namque cum sanguis per vasa mensibus destinata non transeat, nec actiuosa, nec plena esse possunt.

6. Multae foeminarum fibrarum firmitate, constitutione robusta, et viribus animi corporisque majoribus viros referunt, et viragines appellantur. His menstrua, ob constitutionem corpoream singularem parcius profunduntur, vel ex toto desunt. Hae quoque, pauculis exceptis, steriles esse reperiuntur.

7. Si menses cursu, quem tenent, regulares sint, si tempus, quo proveniunt, nec justo citius, nec serius sit, quo fluxus copiosior, eo foecundiores mulieres. Cum autem in omni regione calidiorē menstrua magis liberaliter profundantur, numerus incolarum cujuslibet regionis soli ejus fertilitati constanter respondeat necesse est. Mulieres Orientis foecundae sunt; mulieres regionum sub Septentrionibus positarum steriles. *Persia* et *India* incolis abundant; *Tartaria* et *Laplandia* pauculos habent. Mulieribus Orientis menstrua matura, regularia et copiosa sunt, et in primis foecundae sunt. Foeminis vero *Greenlandiae* et *Laplandiae* sera, parca, annua tantum forsitan sunt, et raro pariunt. Quam sapienter omnia constituit et ordinavit Natura!—*India*, *Persia*, et *Arabia* foecundae sunt, et igitur incolis abundant. *Russia*,

Laplandia, et *Kamschatka* sunt inhospitae et steriles, et igitur incolas paucissimos, si has regiones cum illis comparaveris, habent. Si Septentrio officina gentium nominabatur, ob hanc rationem solam nomen ei inditum est, quod numerus incolarum gradatim increverat, donec fructus, quos solum ferre valebat, excefferat. Rebus ita se habentibus, populus barbarus et incultus manibus diversis et separatis e desertis infinitis exhibat, in regionibus angustioribus et foecundioribus conveniebat, populum luxuria debilitatum virtute numerisque superabat, et imperium iners, ponderosum et divisum subruebat. Eaedem leges physicae, et iidem effectus naturales, qui ante existerunt, hodie manent, et lex naturalis semper vigeat, nisi potentiae ejus adversabuntur instituta politica vel religiosa.

8. Menstrua systematis perfectionem indicant. Perfectio autem systematis graviditati necessaria est, et Venus praematura foecunditati inimicissima est. Igitur leges et consuetudines plerarumque regionum, qua aetate mulieres nobiles sint, profusione mensium statuerunt. In *Persia*, *India*, regnoque *Sinensium*, et in plerisque regionibus ad

DE MENSTRUIS.

zonam torridam appropinquantibus, menstrua mature expectantur, et foeminae octo novemve annos natæ nuptum collocantur. Apud *Britannos*, matrimonium illicitum est, donec foemina annum ætatis duodecimum, et vir decimum quartum attingit.

9. Mulieres non facile plures, quam unum puerum, lactare possunt. Igitur, dum mulier puerum lactat, conceptionem facere non debet; et quo natura hunc effectum edat, consensum mammæ inter et uterum mirabilem comparavit. Cum menstrua cessant, mammae tumescunt. Lacte profluente, menses cessant. Dum mulier gravida est, vasa uteri sunt actiuosa et plena, et mammis propria quiescentia et inertia. Cum graviditas finitur, et lochia profundi cessant, mammae plenae evadunt, et lactatio incipit. Si mulier puerum non lactet, menstrua decursum solitum tenere incipiunt. Si, contra, lactet, menstrua raro proveniunt, et, propter absentiam mensium regularium, vasa uteri, quanquam aperta sunt, nec plena nec actiuosa sunt, et mulier, quæ lactat, sterilis semper evadit.

10. Hoc autem non tantum incidit, quod systema foemineum non potestates concoctrices et quantitatem humorum ad plures, quam unum,

foetus sustinendos idoneam habet, quantum ob consensum, qui mammas inter et uterum intercedit, mutuum. Namque mulier gemellos facile lactare, sed pueros duos per munus divisum non nutrire potest. Eodem tempore gravida esse, et lactare nequit. Graviditas et lactatio sunt functiones ex toto diversae.

11. Non igitur praejudicium vulgare est opinari, nutricem non munus rite obire posse, cui menstrua profunduntur, quaeve uterum gerit. Namque naturae consilium est, ut nutrix nec fluxum menstruum habeat, nec pregnans evadat. Et hinc clare deduci potest, nutricem, si conceptionem faciat, non in puero lactando, adversus naturae regulam, persistere oportere.

12. Tempus lac maternum pueris praebendi forsitan natura ipsa praescripsit, et legem ejus respuimus. Dens secundus puero septemdecim menses nato oritur, et etiam circa mensem decimum septimum, si mater lactare pergit, vel conceptum facit, vel menstrua ei profunduntur, licet lactatio continuata multum humoris a systemate requirere pergat, et consensus mammas inter et uterum conceptioni plane adversetur. Igitur mater puerum

ultra mensem nonum, vel spatium commune, lactare debet, et haud dubie eo, intra decimum septimum, desistere.

Huc usque conatus sum, foecunditatem a mensibus regulariter provenientibus recta pendere probare. Nec hic omittenda est ea conditio, quae hosce comitatur. Volupe foret etiam naturam causamve proximam huiusce nexus compèrire.

13. Attentionem nostram fugere nequit, foeminam humanam, protinus a menstruis, potissimum esse foecundam. Reliqua vero animalia per eam tempestatem solam, qua libidine inflammantur, concipere possunt. Cum oestrum animalibus venerum incenditur, systema uterinum excitatur, liquor profunditur, glandulae uterinae tumescunt, et systema uterinum universum sanguine turget. Quinetiam ovaria mutationem subeunt; namque vesiculae, ante fluidae et compressae, nunc prominent et tument, et una aut plures, pro numero foetuum, ad finem ovarii exteriorem, proxime fimbrias tubarum, in primis maturae reperiuntur.

14. Nonne similis mutatio in foemina humana incidere potest, quanquam nutricibus menstrua

non profunduntur? Quamvis uterus non actuosus est, quamvis ovum vasa actiosa, quibus semet adjungat, reperire nequit; systema tamen genitale forsitan excitari potest. Tubae Fallopianae erigi, semen devehî, et ovum in utero deponi valent. Si vero res ita sese haberet, maculae vel corpora lutea manerent, et si hoc nutricibus, viragîibus, et illis quae amenorrhoea laborant, non evenit, concludamus necesse est, vasa uteri, nisi mensibus rite provenientibus, nec actiosa nec plena esse; ovaria nunquam feracia esse, nisi mensibus regularibus et liberis; tubas Fallopianas erectas et ovaria prehendentes parum prodesse, cum ova imperfecta sunt; et conditionem ovariorum actiosam, vel ovorum maturitatem foecunditati aequae, ac statum uteri actiosum vel menstrua rite provenientia, esse necessariam.

15. Hoc luminis multum argumento affundit; namque uterus, mensibus absentibus, non tantum adeo iners est, ut ovo in utero deposito semet adjungere nequeat; sed ovaria quoque conceptioni tam parum apta sunt, ut, licet tubæ erigantur, et systema uterinum excitetur, nulla conceptio, ob defectum ovorum maturorum, possit incidere.

16. In pueritia ova adhuc exigua sunt, in mulieribus aetate bene provectis mole diminuta et contracta sunt. In animalibus brutis sub tempus, quo concubitus ardere appetunt, insigniter plena sunt. Et probabile est, eadem in foeminis, sub tempus menstruorum, perquam esse matura.

17. Cum ordo ususque menstruorum in foemina humana hujuscemodi sit, mihi clarum manifestumque esse videtur, eadem in ordinibus animalium inferiorum deesse oportere. Si menstrua vera ordinibus inferioribus profunderentur, constanter feraces forent, et haec foecunditas, nunquam interpellata, hominibus solis minime concessa, ad bestias et vegetabilia, prout somniant quidam auctores ex toto theoretici, pateret.

18. Foecunditas animalium certa tempestate circumscribitur. Per longum intervallum sterilia sunt. In pauculos dies feracia sunt. Singula suis tempestatibus foecunda sunt, quod tunc vasa uteri vim agendi habent. Quod actuosa sunt, vasa uterina humores profundunt; et serum, quod tunc excernitur, quanquam non purus sanguis est, et reditu menstruo destituitur, menstrua adeo refert, ut causa, sequela, vel saltem index conditio-

nis uteri foecundae sit. Hoc de bestiis, et de hominibus, ex aequo dici potest.

19. Homo tempestatum mutationem temporis, que annonae auctioris praevidet, et igitur soboli cura sapientiaque prospicit. Foemina humana igitur constanter foecunda est. Ordines vero animalium inferiores a casu pendent; et futuri improvidi, tempestatem feracem ita a natura ordinatam et comparatam habent, ut eo tempore, quod naturae suae accommodatissimum est, et cum cibis maxime parabilis est, pariant.

20. Cum animalia vero cicurata sunt, natura illis mutatur. Cum cibus illis liberaliter sufficitur, cum a frigore tempestatum intenso defenduntur, cum a lege naturali non amplius pendent, qualibet tempestate pariunt, et partus eorum numerosi et frequentes sunt. Homo non minus potestatem animalia necessaria et utilia propagandi et augendi, quam numerum inutilium vel nocivorum diminuendi, possidet.

21. Profluvium serosum, quod in animantibus brutis incidit, a menstruis foemineis distinxi; nec discrimen leve et nugatorium, sed observatione dignissimum est. Nam organa eorum geni-

fit, his *decidua* deest, quae revera nihil aliud talia non minus ab humanis, et functione et forma, differunt, quam corpora discrepant. Rem ita sese habere facile probant res veræ communes, de quarum veritate a nemine disputatur.

22. Mulieres uterum crassum et vasculosum habent, cujus in superficiem internam hiant fines penduli et ostia vasorum patula. Fluxum sanguinis puri regularem menstruum habent, et omnibus temporibus foecundæ sunt. Foetus utero multis vasis adnectitur. Rupturam horum levissimam subsequitur abortus, vel sanguinis profusio immodica. Placenta est vasculosa et crassa, arcte utero adjungitur, et separationem ejus effusio sanguinis excipit, et, donec uterus ad magnitudinem naturalem redigatur, pergit. In summa, omnia conjuncta probant, vasa uteri et foetus inter sese recta communicare, cui in structura illius organi in mulieribus clare manifesteque natura prospiciendum curavit.

23. Bestiae uterum tenuem et membranaceum, vaginae continuatae similem, habent, et vasa aperta in eo nunquam fuerunt detecta. Profusionem annuam et serosam tantum habent, et parum abortui patent. Nihil profluvii habent, et nullus

sanguis exclusionem foetus aut placentae subsequitur. Placenta in nodos glandulares divisa est, et depressiones glandulares hisce respondentes in superficie uteri interna reperiuntur. Et, post foetum exclusum, ex hisce nodis glandularibus eorumque receptaculis humorem lacteum, sed nihil sanguinis, exprimere possumus. Hic omnia ad probandum plane conjurant, nexum glandularem cum absorptione humorum secretorum fuisse.

24. In foeminis vasa, in superficiem uteri internam hiantia, sunt actiosa et plena. Post unumquemque coitum foecundum, speciem inflammationis superficiei membranosae præ sese ferunt. Exudatio mucosa incidit, et, vasis per hancce extensis, membrana formatur, quae uterum succingit ovumque tegit. Utrique vasis continuis adnectitur, et hodie *decidua* appellatur, Nomen *chorion spongiosum* ei olim indebatur.

25. Cum ordinibus animalium inferioribus nulla menstrua, nulla vasorum sanguiferorum communicatio recta, sed tantum mutua insertio nodorum glandularium matri foetuique propriorum quam laxus vasorum plexus, foetum cum matre in foemina humana sola conjungens.

Haftenus exponere sum conatus menſtruorum conſilium, et nullum aliud rationale mihi videri confiteor. Caeterum ſtructuram uteri gravidæ pauculis verbis exponam neceſſe eſt, quæ neglectui fuit habita, quamvis, ſi ad eam animum majore cura advertiſſent medici, errorem admodum communem fuſtuliffet.

26. Menſtrua debitam ſanguinis quantitatem, in nutrimentum et incrementum foetus, accumulare, et ſyſtema foemineum huic humorum impenſae aſſuefacere exiſtimantur. Non ita autem cum animalibus agitur; nam multos foetus una partu excludunt, quorum ſinguli matris genetricis, pro aequa ratione, et omnes una ſumpti, pro multo majore, quam puer corpori matris, reſpondent. Hos tamen ad partum uſque ſanguine, et lacte aliquandiu poſt, alunt et nutriunt, licet nulla menſtrua habeant, unde impenſae hujusmodi humorum poſſint parari.

27. Sanguis menſtruus non a foetu adhibetur, ſed in venis uterinis colligitur. Venae una cum foetu increſcunt, et, ſub finem graviditatis, ſinus appellantur, et digitum magnitudine adae-

quant. Hicce auctus vasorum et tumor in causa sunt, cur uterus crassitiem primariam servare vel augere possit, dum puero distenditur. Hoc quoque idem in causa est, cur uterus semet ad exiguitatem primariam, foetu expulso, momento contrahere valeat. Una sanguinis libra, a partu foetus, una a partu vel exclusione placentae, et una, per fluxum lochiorum, evacuata, venas uteri ex toto deplet, et sanguinem novem menstruorum accumulatum plene exponit.

Medici denique, quo hanc dissertationem, quae in molem nimiam jam excrevit, ad finem perducam, omnibus in exemplis, est naturam consulere, legibus ejus parere, et rationem accuratissimam actionis et potentiae regionis victusque vitae habere. Hoc vero potissimum in morbis a menstruis proficiscentibus depellendis facere debet. Phaenomena, causae ususque eorum rite attenteque considerata, non parum auxilii ei praebebunt, et e conspectu nunquam tollenda. Animum ad curationem morborum, qui cum menstruis nexum habent, tradendam adjunxissem, nisi in argumento exequendo jam longius processissem.

FINIS.

